

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.034.02.2018

Pani
Donata Majchrzak-Popławska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
ul. J. Korczaka 5
64-100 Leszno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/041 – „Pomoc społeczna świadczona osobom opuszczającym zakłady karne”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lesznie (dalej: MOPR lub Ośrodek), ul. J. Korczaka 5, 64-100 Leszno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Donata Majchrzak-Popławska, Dyrektor, od dnia 1 kwietnia 2015 r., W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki od 1 sierpnia 1999 r. pełniła Alicja Sołtysiak,
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozpoznawanie potrzeb osób opuszczających zakłady karne, we współpracy z tymi zakładami i organami wymiaru sprawiedliwości; 2. Dostępność, adekwatność i skuteczność pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 3. Analizowanie przez ośrodki pomocy społecznej skuteczności działań oferowanych na rzecz osób opuszczających zakłady karne.
Okres objęty kontrolą	lata 2015-2018 (I półrocze)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Piotr Kręt, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/167/2018 z 10.10.2018 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

MOPR udzielał niezbędnej pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego/aresztu śledczego (dalej: ZK/AŚ). Świadczenia z pomocy społecznej przyznawano tym osobom zgodnie ze zgłoszonymi przez nich potrzebami i oczekiwaniami.

Pracownicy socjalni, w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób korzystających lub ubiegających się o świadczenie z pomocy społecznej, przeprowadzali rodzinny wywiad środowiskowy i na tej podstawie dokonywali analizy i oceny sytuacji danej osoby oraz formułowali wnioski z nich wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy.

MOPR realizował działania ujęte w planach pomocy. W każdym przypadku, gdy kontakt klienta z Ośrodkiem był więcej niż jednorazowy, dokonywano okresowej oceny sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w drodze aktualizacji wywiadu środowiskowego.

MOPR nie identyfikował osób które po zwolnieniu z ZK/AŚ mogą mieć problemy z przystosowaniem do życia, nie diagnozował i nie monitorował ich sytuacji na poziomie lokalnym.

OBSZAR

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności

1. Rozpoznawanie potrzeb osób opuszczających zakłady karne

Opis stanu faktycznego

1.1. W MOPR, według stanu na dzień 31 października 2018 r. zatrudnionych było 34 pracowników socjalnych. Liczba zatrudnionych pracowników socjalnych⁴ w MOPR spełniała warunek wynikający z art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵. Wszyscy pracownicy socjalni pracujący na terenie miasta Leszna byli zobowiązani do udzielania wsparcia osobom opuszczającym ZK/AŚ, jeżeli znajdowały się w trudnej sytuacji i spełniały warunki objęcia pomocą socjalną, nie powołano odrębnego zespołu (lub osób), który specjalizowałby się pracą z tymi osobami. Zastępca Dyrektora MOPR nadzorująca pracę Zespołu Pracy Środowiskowej, oświadczyła że pomoc oferowana tym osobom nie jest jakąś szczególną formą pomocy.

(akta kontroli str. 21-26)

Pracownicy socjalni nie uczestniczyli w szkoleniach, seminariach odnoszących się wyłącznie do problematyki związanej z pomocą osobom opuszczającym ZK/AŚ. Dyrektor MOPR wyjaśniła, że pracownicy Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn⁶ (dalej: Schroniska), od wielu lat pełnią funkcję kuratorów sądowych przy Sądzie Rejonowym w Lesznie. Jeden z pracowników tej placówki ukończył studia z kierunkiem pedagogika resocjalizacyjna. Pracownicy socjalni brali udział w kursach i szkoleniach, których tematyka była szersza i jedynie w drobnych elementach mogła dotyczyć zagadnień wsparcia udzielanego osobom

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym MOPR -owi podlegała również Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn, w której zatrudnionych było siedmiu pracowników socjalnych, wykonujących swoje obowiązki całonocowo przez siedem dni w tygodniu.

⁵ Dz. U. z 2018 r. Nr 1508, ze zm.

⁶ Wchodzącego w skład działania jednostek organizacyjnych MOPR.

opuszczającym ZK/AŚ. Dodała również, że pracownicy socjalni nie mieli możliwości uczestnictwa w szkoleniach superwizyjnych lub w grupach wsparcia.

(akta kontroli str. 23, 27-98)

1.2. W Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014-2016 problemy związane z osobami mającymi problemy w przystosowaniu się do życia w społeczeństwie po opuszczeniu ZK/AŚ nie były wyszczególnione w odrębnej grupie społecznej. Z wyjaśnień Dyrektor MOPR wynika, że problemy osób opuszczających ZK/AS dotyczą szerszych grup społecznych w szczególności:

- osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, starszych i bezdomnych oraz uzależnionych;
- osób samotnie wychowujących dzieci oraz rodzin doznających przemocy w rodzinie.

(akta kontroli str. 953-980)

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Leszna na lata 2017-2023 została przyjęta uchwałą nr XLI/549/2017 Rady Miejskiej Leszna z dnia 26 października 2017 r. Wskazano w niej na potrzebę udzielenia pomocy osobom mającym trudność w funkcjonowaniu w społeczeństwie (w tym: osoby opuszczające zakłady karne, osoby bezdomne, osoby przewlekłe psychicznie chore oraz upośledzone umysłowo, niepełnosprawni, młodzi opuszczający domy pomocy społecznej). Problem związany z osobami mającymi trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu ZK/AŚ został również dostrzeżony ww. Strategii w problemach związanych z funkcjonowaniem rodziny.

(akta kontroli str.178-213)

1.3. MOPR nie sporządził dokumentu zawierającego diagnozę sytuacji osób opuszczających ZK/AŚ. Rozpoznanie sytuacji tej grupy osób następowało, w szczególności w związku z wykonywaną pracą socjalną oraz w drodze wywiadu środowiskowego.

Nie posiadał również informacji o liczbie mieszkańców przebywających w ZK/AŚ, ponieważ pomocą obejmowane były osoby, które tego oczekują i zwrócić się z wnioskiem do Ośrodka. Z analizy dokumentacji losowo wybranych osób mającymi problemy w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu ZK/AŚ wynika, że diagnozy dokonywane przez pracowników socjalnych dotyczyły w szczególności wsparcia finansowego, czasami mieszkaniowego, a także mobilizacji w poszukiwaniu pracy.

(akta kontroli str. 21-26)

Dyrektor MOPR wyjaśniła, że Ośrodek posiada wiedzę tylko o osobach przebywających wcześniej w Schronisku, gdyż pracownicy socjalni schroniska uzyskiwali takie informacje na podstawie wymiany korespondencji z zakładami karnymi. Dodała, że zdobyte w ten sposób informacje były zazwyczaj wykorzystywane do uchylecia bądź przyznania decyzji o pomocy. Korespondencja z zakładami karnymi pozwala z pewnym wyprzedzeniem diagnozować potrzeby i sytuację rodzinną osób odbywających karę pozbawienia wolności.

W odpowiedzi na wysłane 24 pisma do ZK/AŚ⁷ w latach objętych kontrolą, MOPR uzyskał informacje o pobycie osoby ubiegającej się lub posiadającej pomoc społeczną oraz otrzymał z ZK/AŚ informacje o sześciu osobach przebywających w tych jednostkach. Do MOPR nie były przekazywane przez ZK/AŚ informacje o działaniach realizowanych na rzecz skazanych mających powrócić do miasta Leszna po zwolnieniu z ZK/AŚ. Informacje o uzyskanej w jednostkach penitencjarnych, pomocy ułatwiającej readaptację społeczną w okresie pozbawienia wolności, w tym udziale w kursach i szkoleniach, uzyskiwano głównie od opuszczających ZK/AŚ, sporadycznie zawierano je w świadectwach zwolnienia

⁷ odpowiednio: 6, 5, 6, 7

z ZK/AŚ, które MOPR uzyskiwał od osób zwracających się o pomoc po opuszczeniu jednostek penitencjarnych. Informacje o odbytych w zakładach karnych terapiach uzależnień dostarczane były również przez wnioskodawców.

Zakłady karne i areszty śledcze nie informowały MOPR o potrzebach rodziny skazanego.

(akta kontroli str. 8, 21-26)

MOPR współpracował również z kuratorami sądowymi, policją oraz strażą miejską. Dyrektor MOPR wyjaśniła, że kuratorzy na bieżąco kontaktowali się z MOPR telefonicznie lub osobiście z prośbą o podanie zakresu udzielonej pomocy, postępu w pracy socjalnej – resocjalizacji osób po opuszczeniu zakładu karnego.

(akta kontroli str. 25, 146-150, 224-231, 417-422)

Osoby mające trudności w przystosowaniu się do życia w społeczeństwie, uzależnione od alkoholu lub narkotyków kierowano telefonicznie na podstawie podpisanych porozumień przez pracowników socjalnych do specjalistycznych poradni⁸.

(akta kontroli str. 303-311)

1.4. MOPR nie dysponował danymi dotyczącymi liczby osób (mieszkańców) opuszczających ZK/AŚ. Wiedzę na temat tej grupy osób, uzyskiwał w związku z wykonywaną na bieżąco pracą przez pracowników socjalnych, po złożeniu wniosku o pomoc przez osoby opuszczające ZK/AŚ.

(akta kontroli str. 21-26)

Z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Leszna wynika, że w latach objętych kontrolą bezdomnością dotkniętych było odpowiednio: 114, 187, 173 rodzin, którym udzielono pomocy.

(akta kontroli str. 430-496)

W wyjaśnieniach Dyrektor MOPR podała, że MOPR nie monitoruje sytuacji osób, które zakończyły korzystanie z pomocy Ośrodka. Dodała, że co do zasady MOPR udziela pomocy i wsparcia na wniosek osoby po opuszczeniu ZK/AŚ. W trakcie pierwszej rozmowy z pracownikiem socjalnym wnioskodawca zostaje poinformowany o przysługujących mu uprawnieniach i formach możliwego wsparcia, które następnie realizuje. Z dostępnego archiwum i programu TT-POMOC możemy zorientować się, która z osób pojawia się ponownie, a która pierwszy raz.

(akta kontroli str. 151-153)

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, Dyrektor MOPR każdego roku przedkładał Radzie Miasta Leszna sprawozdanie z działalności wraz z określeniem potrzeb. W wykazach potrzeb zawartych w Sprawozdaniach nie odniesiono się wprost do badanej grupy osób. Wskazano natomiast ilość osób (rodzin) korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu ZK/AŚ. W informacji o realizacji zadań przez Schronisko dla osób bezdomnych wykazano ilość osób korzystających z noclegowni, które opuściły ZK/AŚ.

(akta kontroli str. 496-625)

1.5.1. MOPR podpisał z Aresztem Śledczym w Lesznie porozumienia⁹ o współpracy w sprawie prowadzenia działalności resocjalizacyjnej oraz współdziałanie w zakresie readaptacji społecznej polegającej w szczególności na:

⁸ m.in. do: Stowarzyszenia MONAR- Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień, Poradni Zdrowia Psychicznego „Sensorium”, NZOZ Specjalistycznej Poradni Neuropsychiatrycznej i Uzależnień „EGO”, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

⁹ Porozumienie zawarte w dniu 2.01.2015 r. na rok 2015, w dniu 4.01.2016 r. na rok 2016 oraz w dniu 23.01.2017 r. na czas nieokreślony

- utrzymaniu więzi pomiędzy osobami przebywającymi w zakładach karnych a ich rodzinami,
- inspirowaniu i promowaniu nowych rozwiązań w zakresie reintegracji ze społeczeństwem,
- współuczestniczeniu w inspirowaniu, opracowaniu, wdrażaniu programów readaptacji społecznej mających na celu ukierunkowanie skazanych i ich rodzin do podniesienia jakości życia rodzin osadzonych oraz właściwym przygotowaniu skazanych do powrotu do społeczeństwa,
- zapewnieniu sprawnej komunikacji i przepływu informacji pomiędzy Stronami,
- umożliwieniu osadzonym i ich rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, możliwości i zasoby,
- podejmowaniu działań zmierzających do przeciwdziałania bezdomności,
- współdziałaniu w umieszczaniu w domu pomocy społecznej osób zwalnianych z zakładów karnych a wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych,
- współpracy i współdziałaniu z instytucjami specjalistycznymi oraz organizacjami pozarządowymi w celu przeciwdziałania i ograniczenia patologii oraz skutków negatywnych zjawisk społecznych.

W ramach współpracy AŚ zobowiązał się w szczególności do: zapewnienia właściwej realizacji zajęć wg ustalonej tematyki oraz odpowiednich warunków lokalowych, umożliwienia uczestnictwa przedstawicielom MOPR w organizowanych przez AŚ szkoleniach, konferencjach tematycznych związanych z problemami readaptacji społecznej skazanych.

MOPR natomiast zobowiązał się do uczestniczenia w miarę możliwości w organizowanych akcjach, kampaniach i działaniach na rzecz skazanych, przekazania materiałów edukacyjnych i informacyjnych niezbędnych do realizacji porozumienia.

(akta kontroli str. 241-253)

1.5.2. Najwięcej informacji o pomocy społecznej po wyjściu na wolność więźniowie otrzymywali od wychowawcy w więzieniu. Zastępca Dyrektora MOPR podała, że w AŚ pracownicy socjalni przeprowadzali wywiady środowiskowe z osadzonymi na potrzeby innych ośrodków pomocy. Odbywały się również spotkania z kobietami przebywającymi w AŚ w Lesznie na telefoniczne zaproszenie Dyrektora zgodnie z porozumieniem o współpracy. Dodała, że na spotkaniach przedstawiano informację o zasadach przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, wychowawczych, pielęgnacyjnych czy pomocy dla osób uprawnionych do alimentów. Areszt Śledczy w Lesznie nie organizował szkoleń i konferencji tematycznych dla pracowników socjalnych. Poza ww. porozumieniem nie były zawierane żadne inne porozumienia z tutejszym AŚ, ani z innymi zakładami karnymi. Porozumienie z AŚ nigdy formalnie nie zostało rozwiązane, jednakże w związku z likwidacją AŚ, przestało obowiązywać. Współpraca MOPR z zakładami karnymi realizowana była na podstawie listu intencyjnego o partnerskiej współpracy podpisanego przez przedstawicieli Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej oraz Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

(akta kontroli str. 146-150)

W latach objętych kontrolą tylko na wniosek Ośrodka przekazywane były przez AŚ informacje o osadzeniu skazanych, długości przewidzianej kary czy fakcie przeniesienia skazanego do innego zakładu. MOPR nie był informowany przez

tutejszy AŚ lub inne zakłady karne o działaniach realizowanych na rzecz osób skazanych.

(akta kontroli str. 8, 224-231)

Z informacji uzyskanych z Zakładu Karnego w Rawiczu wynika, że liczba osadzonych zwolnionych w roku 2015 i w 2016 wynosiła po 645 osób, w roku 2017 wynosiła 605 osób osadzonych, natomiast w pierwszej połowie 2018 r. wynosiła 342 osoby. Z całej populacji osadzonych 224 osoby wskazały Leszno jako miejsce powrotu po zwolnieniu. Osobom opuszczającym zakład karny udzielano pomocy w postaci środków finansowych (średnio 40,00 zł).

(akta kontroli str. 132-134)

1.5.3. Zastępca Dyrektora MOPR wyjaśniła, że w latach 2015-2018 (I połowa), pracownicy socjalni współpracowali z kuratorami sądowymi. Współpraca nie miała charakteru sformalizowanego. Najczęściej były to rozmowy telefoniczne i spotkania osobiste w Sądzie lub w MOPR, mające na celu wymianę informacji na temat wspólnych klientów (omawianie m.in. sytuacji rodzinnej, dochodowej, zdrowotnej i związanej z uzależnieniami) oraz uzgadnianie wspólnych planów działań wobec osoby/rodziny. Dodała, że w związku z brakiem prowadzenia takich statystyk nie potrafimy określić liczbowo ilości tych kontaktów.

(akta kontroli str. 146-150)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPR dokonywał diagnozy potrzeb osób opuszczających ZK/AŚ, w szczególności w związku z wykonywaną na bieżąco pracą socjalną (wywiad środowiskowy). Na podstawie stosownych porozumień z Aresztem Śledczym w Lesznie organizowano spotkania z osadzonymi, na których pracownicy MOPR zaznajamiali skazane z katalogiem dostępnych form oraz zasad wsparcia po opuszczeniu placówki, oferowanych przez MOPR oraz inne instytucje. Współpraca Ośrodka z kuratorami sądowymi była doraźna i dotyczyła osób, które zastały warunkowo zwolnione z ZK/AŚ.

OBSZAR

2. Dostępność, adekwatność i skuteczność oferowanej pomocy

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2015 – 2018 (I półrocze) z pomocy MOPR skorzystało łącznie 197 osób opuszczających ZK/AŚ, w poszczególnych latach odpowiednio: 48, 66, 55 i 28 osób. Stanowili oni od 1,6% do 2,5% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej. Wydatki na pomoc tym osobom wyniosły odpowiednio: 104 tys. zł, 98 tys. zł, 104 tys. zł i 50 tys. zł, co stanowiło: od 1,5% do 1,7% ogółu wydatków na pomoc społeczną.

(akta kontroli str. 127-131)

W sprawozdaniach o udzielonych świadczeniach pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach wykazano w okresie objętym kontrolą odpowiednio: 30, 65 i 54 rodziny, którym przyznano pomoc z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ.

(akta kontroli str. 315-350)

Wyjaśniając różnicę pomiędzy sprawozdaniami, a zestawieniem wykonanym na potrzeby kontroli Zastępca Dyrektora MOPR podała, że może ona wynikać z coraz bardziej szczegółowej walidacji systemu informatycznego, w którym poprawiano błędy w danych klientów, wiązało się to z koniecznością cofania się do danych z poprzednich lat. Dodała, że w wywiadach środowiskowych pomoc przyznawana

jest dla rodzin, a na liście występują wszystkie osoby dorosłe tworzące rodzinę lub wspólnie gospodarstwo domowe.

(akta kontroli str. 240)

MOPR udzielił osobom opuszczającym ZK/AŚ następujących form wsparcia, w kolejnych latach objętych kontrolą, tj. odpowiednio:

- zasiłek stały – 20 osobom (8; 4; 5; 3), w tym dwóm kobietom (0; 0; 1; 1),
- zasiłek okresowy – 98 osobom (28; 26; 27; 17), w tym 17 kobiet (5; 5; 4; 3),
- zasiłek celowy – 166 osobom (54; 49; 41; 22), w tym 24 kobietom (7; 7; 6; 4),
- posiłek (obiad) żywność – 117 osobom (31; 37; 32; 17) osobom, w tym 23 kobietom (7; 6; 6; 4),
- schronienie – 71 osobom (13; 26; 24; 8),
- otrzymały pracę – 74 osoby (15; 23; 23; 13),
- skierowano do CIS – 12 osób (0; 7¹⁰; 3; 2),
- zawarto kontrakt socjalny – 15 osób (6; 3; 4; 2).

MOPR nie udzielił wsparcia w formie: usług opiekuńczych, pobytu w domu pomocy społecznej (dalej: DPS) czy wyprawienia pogrzebu.

(akta kontroli str. 127-131)

Na podstawie art. 3 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, MOPR podejmował inne działania w zakresie zaspokojenia potrzeb osób po opuszczeniu ZK/AŚ:

- podopieczni w sytuacjach nie cierpiących zwłoki, mieli możliwość przedłożenia do MOPR recepty na leki, na którą pracownik socjalny wystawiał zlecenie wydania leków, a apteki obciążały kosztami Ośrodek. MOPR wydawał również decyzje dotyczące pokrycia kosztów zakupionych lekarstw. Osoby, w celu realizacji recept, kierowane mogły być do apteki, które same wskażą lub która posiada potrzebne leki i można natychmiast zrealizować receptę;
- kierowano osoby do jadalni znajdującej się w schronisku w celu natychmiastowego korzystania z pomocy w formie ciepłego posiłku. Na podobnej zasadzie odbywa się wsparcie osób w odzież;
- osobom niezaradnym, niesamodzielnym lub niewiarygodnym, które potrzebowały pomocy w zabezpieczeniu opału w sezonie grzewczym, pracownik socjalny przyznawał pomoc w postaci zasiłku celowego na zakup opału i zobowiązywał klienta do dostarczenia rachunku za zakup.

(akta kontroli str. 151-153, 626-835)

2.2. MOPR udzielił również pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego, tj.:

- socjalnego – 42 osobom (8; 14; 12; 8) w tym 13 kobietom (2; 6; 3; 2),
- rodzinnego – 3 osobom (0; 2; 1; 0) w tym dwóm kobietom (0; 1; 1; 0).

MOPR nie udzielał porad specjalistycznych takich jak: psychologiczne, prawne, zawodowe czy pedagogicznych. Nie odnotowano również przypadków objęcia opieką asystenta rodziny osób, które opuściły ZK/AŚ. Z przedłożonego zestawienia dotyczącego kierowania osób opuszczających ZK/AŚ do grup wsparcia samopomocowych czy terapeutycznych wynika, że nie było takich przypadków.

(akta kontroli str. 127-131)

Zastępca Dyrektora MOPR wyjaśniła, że nie udzielono niektórych form pomocy społecznej i nie wydano pisemnych skierowań do poradni specjalistycznej osobom opuszczającym ZK/AS. Pracownicy egzekwują od klienta dostarczenie pisemnego potwierdzenia, że zgłosił się do poradni (często są to kartki z wyznaczonym terminem wizyty).

(akta kontroli str. 953-980)

¹⁰ W tym dwie kobiety

W analizowanej dokumentacji znajdowały się potwierdzenia przeprowadzonych kontroli trzeźwości osób, które starały się o udzielenie pomocy socjalnej z MOPR.

(akta kontroli str. 626-835)

2.3. Zastępca Dyrektora MOPR wyjaśniła, że wszyscy podopieczni objęci byli pomocą w formie pracy socjalnej, podczas każdego wywiadu środowiskowego, co odnotowane jest w druku wywiadu, w rubryce praca socjalna. Osoby zdiagnozowane, uzależnione od alkoholu były kierowane do Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień. Dodatkowo podopieczni uczęszczali do grup wsparcia w Poradni Zdrowia Psychicznego lub Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu. W przypadku uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych klienci byli kierowani do Poradni Profilaktyki i Terapii MONAR.

(akta kontroli str. 146-150)

W latach 2015-2017 Niebieskie Karty otrzymało odpowiednio: 121, 160 i 137 osób. Zorganizowano: 205, 222 i 205 grup roboczych. Zostały zamknięte procedury Niebieskiej Karty odpowiednio w: 59, 115, 112 przypadkach.

Spośród osób opuszczających w badanym okresie ZK/AŚ w przypadku 8 osób, z powodu stosowanej w rodzinie przemocy, realizowana była procedura Niebieskiej Karty. Prowadził ją działający przy MOPR Zespół Interdyscyplinarny, którego przewodniczącym była Dyrektor MOPR¹¹.

(akta kontroli str. 254-285)

Analiza dokumentacji z realizacji procedury Niebieskiej Karty wykazała że:

- w sytuacjach koniecznych nawiązywano współpracę z kuratorem sądowym;
- wzywano osobę wobec której zaistniało podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie oraz osobę dotkniętą przemocą na spotkanie grupy roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego;
- tworzone plan działania grupy roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego;
- monitorowano i zdiagnozowano sytuację oraz ustalono potrzeby osoby, co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie oraz osoby co do której istniało podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie;
- każdorazowo pracownik socjalny i policja przeprowadzali monitoring środowiskowy w drodze comiesięcznych wizyt.

(akta kontroli str. 286)

2.4. MOPR zapewniał osobom opuszczającym ZK/AŚ miejsce zamieszkania poprzez kierowanie bezdomnych do Schroniska Osób Bezdomnych (71 osób – w poszczególnych latach odpowiednio: 13, 26, 24, 8), które zgodnie z regulaminem organizacyjnym podlegało Dyrektorowi MOPR.

(akta kontroli str. 127-131)

Schronisko¹² zapewniało osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Placówka zapewniała schronienie, posiłek i niezbędne ubranie osobie tego pozbawionej. W powyższym regulaminie zapisano również pod rygorem usunięcia ze Schroniska obowiązki podopiecznego w czasie pobytu.

(akta kontroli str. 214, 221-223)

Na podstawie podpisanych porozumień z 20 okolicznymi gminami, przejęto zadanie publiczne z zakresu pomocy społecznej polegające na objęciu osób bezdomnych

¹¹ W skład Zespołu wchodził przedstawiciele MOPR, Miejskiej Komendy Policji, Sądu Rejonowego, Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Straży Miejskiej, Ośrodka Interwencji-Readaptacyjnego, Biura ds. Uzależnień, Wydziału Edukacji Urzędu Miasta.

¹² Zadania te zostały określone w regulaminie Schroniska, który został zatwierdzony przez Dyrektora MOPR Zarządzeniem Nr 11/2018 z dnia 1 lutego 2018 r.

z terenu tych gmin usługami świadczonymi przez Schronisko prowadzone przez Miasto Leszno.

(akta kontroli str. 215-220)

W okresie objętym kontrolą MOPR, w trzech przypadkach w 2015 r. oraz w jednym przypadku w 2017 r., udzielił pomocy w napisaniu wniosku o lokal z zasobów komunalnych. Jedna osoba otrzymała mieszkanie z zasobów komunalnych w 2016 r. i jedna w 2017 r.

(akta kontroli str. 146-150)

W okresie objętym kontrolą zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Leszna regulowała uchwała Rady Miejskiej¹³. W myśl jej postanowień, miasto Leszno, na zasadach i w wypadkach przewidzianych w ustawie zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a w miarę posiadanych możliwości zaspakaja również najpilniejsze potrzeby mieszkaniowe mieszkańców. Przepisy prawa miejscowego nie określały szczegółowych warunków przyznawania lokali komunalnych osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ. Gmina - Miasto Leszno uczestniczyła w programie wychodzenia z bezdomności, wykorzystując również inne narzędzia adekwatne do sytuacji zdrowotnej, majątkowej, i społecznej poszczególnych osób i rodzin poprzez wydzielenie z zasobu komunalnego trzech mieszkań chronionych położonych w Lesznie oraz mieszkania treningowego¹⁴.

(akta kontroli str. 154-177)

2.5. MOPR podpisał z Powiatowym Urzędem Pracy w Lesznie (dalej: PUP) umowę¹⁵ o współpracy i przetwarzaniu danych osobowych, która określała zasady współdziałania w szczególności dotyczące wymiany informacji o podopiecznych MOPR i PUP w oparciu o program informatyczny SEPI. Celem tej umowy było przekazywanie informacji dotyczących osób bezrobotnych, zarejestrowanych w PUP oraz zapewnienie tym osobom optymalnych możliwości aktywizacji zawodowej i społecznej. W umowie tej nie wymieniono osób mających trudności z przystosowaniem się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ.

(akta kontroli str. 287-296)

W dokumentacji poddanej kontroli znajdowały się zaświadczenia z PUP osób mających trudności z przystosowaniem do życia po wyjściu z ZK/AŚ informujące czy dana osoba była zarejestrowana w Urzędzie Pracy i czy posiadała statut bezrobotnego.

(akta kontroli str. 626-835)

MOPR zawarł również porozumienie¹⁶ z Miejskim Zakładem Zieleni w Lesznie, które określało warunki organizowanych przez miasto prac społecznie użytecznych dla „osób uprawnionych”, tj. osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej oraz osób uczestniczących w kontrakcie socjalnym lub indywidualnym programie usamodzielnienia. W porozumieniu tym nie wymieniono osób mających trudności z przystosowaniem się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ.

(akta kontroli str. 300-302)

W wyjaśnieniach Dyrektor MOPR podała, że w okresie objętym kontrolą w pracach społecznie użytecznych brała udział jedna osoba, która opuściła ZK. Dodała, że wiele osób bezdomnych i opuszczających ZK/AŚ nie kwalifikuje się do prac

¹³ Uchwała nr XXXII/369/2005 z dnia 27 października 2005 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Leszna.

¹⁴ Z uzyskanej informacji z MOPR wynika, że osoby opuszczające zakłady karne nie korzystały z tych mieszkań.

¹⁵ Umowa z dnia 12.01.2016 r. aneksowana w dniu 2..01.2017 r. oraz w dniu 4.01.2018 r.

¹⁶ Porozumienie z dnia 21.02.2018 r. w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych.

społecznie użytecznych z powodu zakwalifikowania ich przez PUP do III profilu, co wyklucza te osoby z prac społecznie użytecznych.

(akta kontroli str. 953-980)

Pomoc osobom opuszczającym ZK/AŚ w zakresie uzyskania zatrudnienia polegała w szczególności na:

- zweryfikowaniu informacji, uzyskaniu wiedzy w programie SEPI na temat statusu podopiecznego, okresu zarejestrowania w PUP czy wysokości zapłaconych składek na rzecz podopiecznego;
- kierowaniu podopiecznego do PUP lub doradcy zawodowego celem opracowania indywidualnych planów działania (z informacji uzyskanej w PUP wynika, że w okresie objętym kontrolą zarejestrowało się łącznie 268 osób po zwolnieniu ZK/AŚ);
- motywowaniu do podjęcia pracy zawodowej w czasie przeprowadzania wywiadu środowiskowego.

(akta kontroli str. 626-835)

Dyrektor MOPR wyjaśniła, że MOPR prowadzi stałą współpracę z PUP, gdzie kieruje osoby pozostające bez zatrudnienia. Dodała, że wszyscy podopieczni są informowani o możliwości uzyskania specjalistycznej porady od doradcy zawodowego.

W latach objętych kontrolą liczba osób, które po opuszczeniu ZK/AŚ dokonały rejestracji w PUP i złożyły wniosek o pomoc socjalną wyniosła odpowiednio: 12, 20, 21, 4 osoby.

(akta kontroli str. 146-150)

Kontrakty socjalne zostały podpisane z siedmioma osobami, które opuściły ZK/AŚ. Warunki kontraktu zobowiązywały podopiecznych m.in. do aktywnego i systematycznego poszukiwania zatrudnienia, leczenia specjalistycznego czy abstynencji alkoholowej oraz regularnej współpracy z lekarzami i psychologami. Szczegółowe badanie dokumentacji 30 osób wykazało, że postanowienia kontraktów socjalnych zrealizowane zostały sporadycznie.

(akta kontroli str. 405-416, 626-835)

2.6. Na finansowanie pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ, MOPR wydatkował w okresie objętym kontrolą łącznie 356,84 tys. zł, tj. w kolejnych latach odpowiednio: 104,0 tys. zł; 98,3 tys. zł; 104,1 tys. zł i 50,4 tys. zł.

Średnie wydatki na jedną osobę korzystającą z poszczególnych form pomocy uzyskanych w MOPR w danym roku przedstawiały się następująco:

- zasiłek stały: 520; 170; 370; 560 zł/osobę,
- zasiłek celowy: 230; 160; 180; 330 zł/osobę,
- zasiłek okresowy: 700; 510; 340; 280 zł/osobę.

(akta kontroli str. 127-131)

W corocznych wykazach potrzeb przygotowanych przez Dyrektora MOPR nie ujmowano odrębnych zadań dotyczących pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ.

(akta kontroli str. 532-538)

Wydatki na analizowane zadania pozostawały na zbliżonym poziomie i w ocenie Dyrektora MOPR, środki jakimi dysponuje MOPR wspierając osoby opuszczające zakłady karne, są wystarczające do realizacji zadań pomocowych.

(akta kontroli str. 9-13)

2.7. Szczegółowym badaniem objęto dokumentację 30 osób, które opuściły ZK/AŚ¹⁷, w tym siedmiu kobiet i 23 mężczyzn.

(akta kontroli str. 626-835)

Na podstawie 23 ankiet z 40 przekazanych i wysłanych do osób korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ¹⁸ ustalono, że MOPR udzielił wszystkim osobom pomocy finansowej. Wśród głównych problemów występujących po opuszczeniu ZK/AŚ większość ankietowanych wskazywała brak: środków finansowych (22 z 23), własnego mieszkania (20 z 23), oparcia w rodzinie lub brak rodziny (15 z 23) a także szansy na zatrudnienie (9 z 23). Ankietowani uznali, że z pomocy osobom opuszczającym ZK/AŚ byli bardzo zadowoleni (3 z 23), byli zadowoleni (7 z 23), oraz zdecydowanie byli niezadowoleni (7 z 23).

(akta kontroli str. 836-952)

2.7.1. Diagnoza sytuacji osób ubiegających się o pomoc po zwolnieniu z ZK/AŚ opierała się:

- na przeprowadzonym, w każdym przypadku, wywiadzie środowiskowym, o którym mowa w art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej¹⁹. Wywiad został przeprowadzony w terminie do 14 dni – w 25 przypadkach, a pozostałych pięciu w terminie do 20 dni (wywiady sporządzone po 14 dniach – zostały przeprowadzone po dwukrotnej wizycie w środowisku i wystosowaniu wezwania do stawienia się w MOPR). W przypadkach złożenia wniosku w kolejnym miesiącu wywiad był aktualizowany, zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej;
- świadectwach zwolnienia z zakładu karnego (sześć przypadków). Na tej podstawie MOPR posiadał informację o działaniach podjętych przez zakład karny, wobec osoby przed opuszczeniem placówki (szkolenie pracownicze dwie osoby - 9/2016, 24/2016; udział w leczeniu uzależnień i psychoterapii - cztery osoby - 21/2015, 5/2017, 14/2017, 11/2015). W pozostałych przypadkach MOPR uzyskiwał dane dotyczące udziału w kursach, szkoleniach czy terapii, tylko podczas rozmowy przeprowadzanej podczas spisywania wywiadu rodzinnego lub jego aktualizacji; W przypadku sześciu osób²⁰ w świadectwie zwolnienia zakład karny wskazał kwotę pomocy postpenitencjarnej
- analizie sytuacji osoby ubiegającej się o wsparcie (we wszystkich przypadkach). Wywiady zawierały informacje dotyczące sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej, co było zgodne z art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Wywiady środowiskowe zawierały diagnozę sytuacji osób ubiegających się o przyznanie pomocy oraz wnioski pracownika socjalnego odnośnie zasadności ubiegania się o przyznanie pomocy;
- wywiadzie środowiskowym – w przypadku dziewięciu osób²¹ była tam informacja o objęciu osoby nadzorem kuratora sądowego, natomiast 21 osób nie było objętych takim nadzorem;

Wszystkie diagnozy zawierały: podstawowe dane o rodzinie, opis sytuacji mieszkaniowej oraz rodzinnej a także sytuacji zawodowej i zdrowotnej. Ponadto

¹⁷ według kryterium najdłuższego okresu osadzenia oraz korzystania z pomocy Ośrodka, w miarę możliwości, proporcjonalnie do poszczególnych lat okresu objętego kontrolą

¹⁸ 20 ankiet dotyczących otrzymanej pomocy przekazano do Schroniska, 10 ankiet do Stowarzyszenia MONAR w Lesznie oraz 10 ankiet wysłano do osób wylosowanych z zestawienia osób, które opuściły ZK/AŚ, przekazanego przez MOPR. Do dnia zakończenia kontroli zwrócono 15 wypełnionych ankiet ze Schroniska, siedem wypełnionych ankiet z MONAR oraz jedną ankietę z wysłanych.

¹⁹ Oraz rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1788); wcześniej – do dnia 10 września 2016 r. – obowiązywało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. (Dz. U. poz. 712).

²⁰ Osoby – 21/2017, 31/2017, 7/2017, 36/2017, 26/2017, 3/2015.

²¹ Osoby – 31/2017, 24/2016, 7/2017, 36/2017, 56/2016, 11/2015, 5/2017, 47/2016, 6/2016.

zawierały potrzeby i oczekiwania osoby oraz ocenę sytuacji osoby a także wnioski pracownika socjalnego. W aktach spraw znajdowały się dokumenty istotne z punktu widzenia celowości przyznania świadczenia z pomocy społecznej osobom mającym trudności w przystosowaniu się po zwolnieniu z ZK/AŚ (świadczenia zwolnienia z ZK/AŚ, oświadczenia majątkowe, oświadczenia o uzyskiwanych dochodach, wydruki SEPI oraz inne dokumenty potwierdzające sytuację rodzinną, materialną czy zdrowotną osoby);

Wszystkie skontrolowane decyzje o przyznaniu pomocy społecznej były wydane w terminie określonym w ustawie z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²². Decyzje zawierały m.in. uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym oraz o konieczności niezwłocznego poinformowania o zmianie sytuacji. W podstawie prawnej wydanych decyzji wskazywane były przepisy ustawy o pomocy społecznej oraz wszystkie osoby upoważnione przez Prezydenta Miasta Leszna do podpisywania decyzji. W wyjaśnieniach Dyrektor MOPR podała, że w decyzjach są wypisane pełnomocnictwa do podpisywania decyzji wszystkich osób, z uwagi na fakt, że w dniu wydruku decyzji nie jest wiadome, która z upoważnionych osób będzie zatwierdzała decyzje. Podkreślić należy jednak, że w podstawie prawnej przytoczone powinny zostać jedynie przepisy prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie.

(akta kontroli str. 351-404, 626-835)

2.7.2. Plan pomocy dla osób mających trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ:

- każdorazowo potrzeby i oczekiwania osób zostały odpowiednio określone;
- w wywiadach środowiskowych badanych spraw nie wyznaczono celu pracy: głównego i szczegółowe ze względu na ustalone problemy, w szczególności dominujące. Dyrektor MOPR wyjaśniła, że nie zdefiniowano celu głównego lub szczegółowego, gdyż wszystkie problemy podopiecznych były problemami równoważnymi;
- określone cele w planie pomocy były konkretne i wymierne²³, określone w czasie (w sytuacji zawarcia kontraktu socjalnego wskazywano konkretną liczbę dni/tygodni na realizację zaplanowanych działań). Cele były również zindywidualizowane zgodnie z potrzebami danej osoby²⁴;
- przewidziane w planach działania były związane z pomocą finansową i rzeczową. Zaplanowana pomoc dotyczyła udzielenia zasiłków okresowych i celowych na artykuły żywnościowe, zakup odzieży czy opłaty mieszkania. Udzielana pomoc dla osób bezdomnych dotyczyła udzielenia noclegów w Schronisku i wydania ciepłego posiłku. W wywiadach środowiskowych w dziewięciu przypadkach w dziale praca socjalna – zapisywano wszystkie informacje związane z kierowaniem do Stowarzyszenia MONAR lub do innej placówki leczniczej;
- wszystkie plany pomocy były zgodne z potrzebami i oczekiwaniami badanej osoby;
- we wszystkich skontrolowanych przypadkach udzielono pomocy (porady) w formie pracy socjalnej;
- nie stwierdzono przypadków udzielenia w planach pomocy, pomocy w formie specjalistycznego poradnictwa. W analizowanych wywiadach środowiskowych

²³ W wywiadzie środowiskowym w dziale praca socjalna wpisywano m.in. aktywne poszukiwanie pracy, rejestracje w PUP czy w przypadku osób uzależnionych zgłoszenia się na terapię do Stowarzyszenia MONAR

²⁴ W kontraktach socjalnych zapisywano np. codzienne badanie trzeźwości przez okres miesiąca, rejestracja w PUP czy poszukiwanie pracy.

lub ich aktualizacjach sygnalizowano jedynie potrzebę udzielenie pomocy w formie specjalistycznego poradnictwa w szczególności w przypadku uzależnienia od alkoholu czy narkotyków.

- zaplanowano i zawarto kontrakty socjalne w przypadku 11 osób²⁵. Główne postanowienia kontraktów dotyczyły leczenia specjalistycznego, poszukiwania i podjęcia pracy zarobkowej, abstynencji alkoholowej i regularnej współpracy z lekarzem i psychologiem. Postanowienia kontraktów nie zostały całkowicie zrealizowane²⁶;
- w zakresie aktywizacji zawodowej, w teczkach wszystkich 30 osób gromadzono wydruki z SEPI, potwierdzające fakt zarejestrowania danej osoby jako bezrobotnej oraz przedstawione jej przez urząd pracy, propozycji zatrudnienia i kwoty opłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne. Skierowano dziewięć wniosków²⁷ do Centrum Integracji Społecznej w celu podjęcia pracy. Umowy na czas próbny zostały podpisane przez trzy osoby, jedna osoba odmówiła podpisanie umowy, gdyż sama znalazła zatrudnienie, pozostałe osoby nie zgłosiły się do CIS.

(akta kontroli str. 351-404, 626-835)

2.7.3. Realizacja działań zaplanowanych w planie pomocy:

- MOPR każdorazowo wykonywał ujęte w planie pomocy z uwzględnieniem zaplanowanych i zrealizowanych form wsparcia działania. W decyzjach wydawanych do końca roku 2017, organem wydającym był Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W wyjaśnieniach Zastępca Dyrektora MOPR podała, że po reorganizacji Ośrodka przeprowadzonej przez Dyrektora, omyłka ta została naprawiona i prawidłowym organem wydającym decyzje był już Prezydent Miasta Leszna;
- każdorazowo na wniosek podopiecznego o udzielenie pomocy była przeprowadzana aktualizacja wywiadu środowiskowego i wydane decyzje (w zależności od zgłaszanych potrzeb na zasiłek celowy, okresowy lub stały). Każda decyzja w zależności od rodzaju przyznanej pomocy wydana była oddzielnie na miesiąc (nie dotyczyło to zasiłków stałych). Z wyjaśnień Dyrektor MOPR wynika, że decyzje muszą być wydawane oddzielnie dla każdego rodzaju przyznanego zasiłku ze względu na źródła ich finansowania;
- każdorazowo dokonywano okresowej oceny sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w drodze aktualizacji wywiadu środowiskowego w sytuacji, gdy kontakt klienta z MOPR był więcej niż jednorazowy;

(akta kontroli str. 232-239, 351-404, 626-835)

2.7.4. Skuteczność zrealizowanych działań z punktu widzenia readaptacji społeczno-zawodowej osób po zwolnieniu z ZK/AŚ:

- Okres korzystania z pomocy społecznej w analizowanej dokumentacji wyniósł: do roku: 10 osób, od roku do dwóch lat: 8 osób, od dwóch do pięciu lat: 6 osób, dłużej niż pięć lat: 6 osób²⁸.
- W przypadku 19 osób, MOPR nie znał powodu zakończenia korzystania z pomocy socjalnej, z pomocy socjalnej korzystało nadal osiem²⁹ osób, które opuściły ZK/AŚ, dwie osoby podjęły pracę zarobkową a jedna została umieszczona w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Lesznie.

(akta kontroli str. 626-835)

²⁵ 24/2016, 51/2017, 48/2017, 11/2015, 5/2017, 47/2015, 44/2015, 21/2015, 60/2017, 41/2017, 50/2015.

²⁶ Kontrakty socjalne w czterech przypadkach zostały całkowicie zrealizowane, w dwóch przypadkach nie zostały zrealizowane, natomiast w jednym przypadku został częściowo zrealizowane.

²⁷ 21/2017, 24/2016, 7/2017, 48/2017, 11/2015, 18/2016, 40/2017, 23/2015, 6/2016.

²⁸ Osoba najdłużej korzystająca z pomocy socjalnej to 36/2017, od sierpnia 2008 r.

²⁹ trzy osoby korzystały z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, jedna z powodu ubóstwa oraz cztery osoby z powodu niepełnosprawności.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

MOPR w przypadku każdej osoby po pobyciu w ZK/AŚ, która zgłosiła się do Ośrodka o udzielenie pomocy, przeprowadzał i sporządzał wymagane wywiady środowiskowe. Wywiady zawierały niezbędne elementy, w szczególności diagnozę wraz z dokładnym opisem sytuacji podopiecznego oraz wynikającymi z niej zindywidualizowanymi potrzebami osoby. Postawiona diagnoza każdorazowo stała się podstawą do opracowania planu pracy ze zdefiniowanymi problemami. Zgodnie z oczekiwaniami podopiecznego MOPR wykonał działania ujęte w planie pomocy i w każdym przypadku, gdy kontakt klienta z Ośrodkiem był więcej niż jednorazowy, dokonał okresowej oceny sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w drodze aktualizacji wywiadu środowiskowego.

OBSZAR

3. Skuteczność działań na rzecz osób opuszczających zakłady karne

Opis stanu
faktycznego

3.1. W MOPR nie przyjęto narzędzi służących badaniu skuteczności pomocy oferowanej osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ. Dyrektor MOPR wyjaśniła, że pomoc udzielana jest zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej, prowadzona jest praca socjalna, udzielane jest wsparcie w formie świadczeń. Dodała, że pracownik socjalny pomaga przy staraniach o rentę bądź emeryturę, pomaga zebrać dokumentację do złożenia wniosku o ustalenie stopnia niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 151-153)

3.2. MOPR nie prowadził analizy skuteczności podejmowanych działań wobec osób korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK/AŚ, gdyż nie posiadał odpowiednich narzędzi oceny efektywności i skuteczności podejmowanych działań³⁰. Dyrektor MOPR wyjaśniła, że wyznacznikiem sukcesu w działaniu wobec osób opuszczających ZK/AŚ jest usamodzielnienie się takiej osoby częściowe lub całkowite. Osoby trafiające do Schroniska dla bezdomnych podejmują prace dorywcze lub na stałe, często przy współpracy pracowników socjalnych z pracownikami PUP i pracodawcami i dzięki temu mogą wynająć mieszkanie.

(akta kontroli str. 151-153)

3.3. Spośród 30 osób, których dokumentację objęto badaniem osiem osób nadal korzysta z pomocy społecznej. Pozostałe 22 osoby zaprzestały ubiegać się o przyznanie kolejnej pomocy. MOPR posiadał informację o dalszych losach trzech osób. W zestawieniu przekazanym kontrolerowi MOPR nie wykazał pomocy w formie porad specjalistycznych czy udziału w grupach wsparcia. Natomiast w wyjaśnieniach Dyrektor MOPR podała, że wszystkie osoby (w tym osoby opuszczające ZK/AŚ) byli objęci pomocą w formie pracy socjalnej. Dodała, że osoby zdiagnozowane, uzależnione od alkoholu są kierowane do punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień, natomiast w przypadku uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych byli kierowani do Poradni Profilaktyki i Terapii MONAR³¹.

(akta kontroli str.151-153, 626-835)

³⁰ Zgodnie ze standardem 6 zawartym w Komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, zalecane jest przeprowadzenie oceny realizacji celów i zadań uwzględniając kryterium oszczędności, efektywności i skuteczności.

³¹ W badanej próbie pięć osób kierowano do stowarzyszenia MONAR w celu leczenia się przeciw uzależnieniu od alkoholu i narkotyków.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Ocena skuteczności działań podjętych na rzecz osób opuszczających zakłady karne odbywała się jedynie w przypadku złożenia wniosku o udzielenie pomocy. Dostosowywano wówczas indywidualny plan pomocy, zgodnie z rozpoznanymi potrzebami. Nie wprowadzono natomiast narzędzi bądź wskaźników służących badaniu efektywności pomocy. W 22 przypadkach (na 30 objętych szczególną kontrolą) zakończono udzielanie pomocy, co może świadczyć o skuteczności podjętych działań.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwagi ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Poznań, dnia 17 grudnia 2018 r.

Kontroler
Piotr Kręt
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu
Dyrektor
z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

.....
podpis